

מה איכפת לאבא-אמא אם שמר על טרצה רימה? – על ה'תופת' לדנטה בתרגום יואב רינזן.

תרגומו של פרופ' יואב רינזן, ראש בית הספר לספרויות עתיקות וחדשות [גם יחד!] באוניברסיטה העברית, ל'תופת' הוא פסולת נייר.

חשבתי בתחילה להתנצל, כמעשה אנשים מהוגנים, על שאיני יודע איטלקית, על שאיני מומחה לדנטה, על כך שלא אזהה טרצה-רימה גם אם תקפץ על קצה אפי ביום שטוף שמש. אבל אז חשבתי שוב. ושוב קראתי בתרגום רינזן. ושוב קראתי בהקדמתו (ששמה, אגב, – "על תרגום בכלל ועל תרגום המוזיקה בפרט" – מעיד כי נכתבה בידי אדם שלא ניחן בשום יכולת רפלקסיבית או, לחילופין, בידי חירש).

ואז הבנתי. שאין לי כלל על מה לחשוב, לא כל שכן להתנצל.

זו אינה רשימה מלומדת. או מפורטת. זו הערה פשוטה. זהו ציון עובדה. לתרגומו של רינזן אין דבר וחצי דבר עם שירה. כלום. שום קשר עם שדה הספרות. שדה האמנות. חיי הרוח בכללם וכו'. שום כלום. זוהי ערמת מלים. תל חצץ מחוצץ וחצצי עשוי עברית שעיקרה ואחר שחטוה או להפך או גם יחד. עברית משרדית של נגד בחיל טכנולוגיה. של בוגר מנהל עסקים. של כתבת זוטרה ב'ישראל היום'. ויכולת חריזה של מארגנת ימי-כיף לועדי עובדים וגמלאים בפריפריה.

אני עוצר בעצמי שלא להרחיב. אויה! כמה קלס כבוש בי. כמה משטמה. אני שב ושואל את עצמי – "מה זה?" המום נוכח הכלום. אני לא מצליח לקרוא את זה. נתקע לי. משהו בשיניים. אני לועס את הדפים. כלום. גם

הנייר נטול טעם. אני נגעל מהעדר הטעם. טעם האיין-טעם מבחיל אותי. ואז [בעוונותיי] צפיתי בכנס. כנס מיוחד שנערך לכבוד צאת התרגום. באוניברסיטה. עם ראש המחלקה והשגריר האיטלקי ועוד מיני אקדמאים ועוד-ועוד ואף איש-ספרות לרפואה, וכולם – כלום. מדברים על התרגום, על מסורת התרגום, על הקושי בתרגום ועל הישגי התרגום הנוכחי [שכל הישגו הוא בקומנטר של לואיזה פרטי קואומו שאליו הוא נלווה]. ואני צופה ונדהם. ועומדות בפני שתי אפשרויות שיפוט ותו לא. עדת שוטים לפני או עדת מושחתים. אין מוצא. שהרי כל המדבר שבח בתרגום רינון, מדבר שקר או מדבר שטות. חשוב לומר זאת, אין עוד אפשרויות. אין פה עניין של טעם, אין פה עניין גבולי, אלו לא דקויות, לא ויכוחים למדניים על קוצו של יוד (אגב, כל ידידי המלומדים אישרו בפני: תרגום רינון, מן הבחינה המילולית, מדויק לחלוטין. ממש כמו "גוגל טרנסלייט" [אם כי לא יצירתי כמותו]). מילה מול מילה. הכל נכון. יש מי שיטענו שכך יש ערך, ערך למחקר או ככלי עזר ללימוד השפה האיטלקית. רשימה זו, על כל פנים, מגבילה את עצמה לשדה השירה בלבד. ובשדה זה, תרגום רינון אינו שונה מתרגום אריה סתיו [שאולי בכל זאת, מן ההיבט השירי, עדיף] אלא בדבר אחד, בסבירות שתרגום זה, בשל מעמדו האקדמי של המתרגם, יסב נזק מרובה יותר שעה שיוחדר [בכוח], בעתיד הלא רחוק, לסילבוסים ואחר יוחדר למוחות הסתומדנטיים תחת השם דנטה), כי אם מעשה נבלה. התנקשות. רצח כפול. משולש. דנטה נרצח פה ועימו הלשון העברית. ועימם השירה. זהו תרגום שהורתו היא היומרה ורדיפת הכבוד האקדמית של המתרגם ואחריתו היא חוסר כבוד למושא התרגום וזיהומה, הנוסף, של ספרותינו הגוועת.

קורא יקר, אני עומד, ברגע זה, לחשוף אותך לכוחה המסחרר של האמת. לאמור, של השירה. ובזאת אסיים. להלן:

כך לא נראית שירה

תרגום רינון

"דרכי נכנסים לעיר הכאב החד,
דרכי נכנסים ליגון שלעד לא יוקל,
דרכי נכנסים להמון שאבד.

כך נראית שירה

תרגום ז'בוטינסקי

"אני מפתן לעיר יגון ורשע,
אני מפתן לנצח אבדון,
אני מפתן לעם שאין לו ישע.

(מתוך: מזמור ג')

”אני מקדש לצדק העליון.
אלו הורי: היד בכל מושקת,
רעיון הרם, וחסד הראשון.

יוצרי הרם – על ידי צדק נע ופעל;
הסמכות האלוהית אותי יצרה
האהבה הראשונה וחכמת-על

”נוצרת בראשית, לפני כל חלד,
עם ספירות אין-סוף. אני אין-סוף –
כל בא הלאם, עזב עזב תוחלת.”

טרם היותי – שום דבר לא נברא
זולת מה שנצחי, ואני לנצח איתן.
אתם הנכנסים – נטשו כל תקווה שנותרה.”

(מתוך מזמור יד')

איך אתאר מראה, שלא יגיע
דמיון לשערו? שפלת מדבר
אין דשא בו, כלו ערבה וזיע.

כדי לחשוף דברים חדשים כהלכה,
הנה אומר, שהגענו למישור
המונע מאדמתו כל צמחיה.

פנהר-די-נור ליער האכזר,
כן הסבך של צער הוא מחגרת
לשפלה. עמדנו במצור:

סביבה היער הכואב כזר עצמו ישזור,
כשם שמסביבו – התעלה המרושעת
כאן, בגבול, בחרנו צעדינו לעצור.

כל המישור הוא חול יבש-בצרת

השטח – זירת חול יבש, הדוקה ומקובעת